

08/08/2024

Sosiaali- ja terveysministeriö

[Lausuntopalvelu.fi](https://lausuntopalvelu.fi)

VN/12310/2024

JHL RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN PERUSTERVEYDENHUOLLON HOITOTAKUUN PIDENTÄMISESTÄ

JHL kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta (perusterveydenhuollon hoitotakuu). Lausunto on laitettu lausuntopalvelu.fi -järjestelmään.

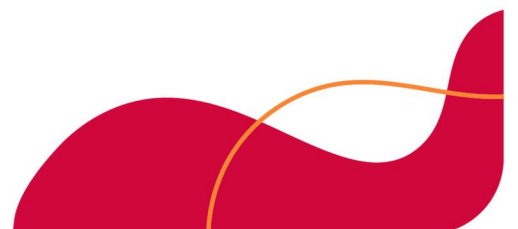
Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että 14 vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta kiirettömässä perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa luovutaan 23 vuotta täyttäneiden osalta, ja hoitoon pääsyn enimmäisajaksi palautetaan aiempi kolme kuukautta.

Vastaavasti ehdotetaan, että kiirettömässä perusterveydenhuoltoon kuuluvassa suun terveydenhuollossa luovutaan 23 vuotta täyttäneiden osalta voimassa olevasta neljän kuukauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta sekä 1.11.2024 voimaan tulevasta kolmen kuukauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta ja hoitoon pääsyn enimmäisajaksi palautetaan aiempi kuusi kuukautta.

Liitännäismuutoksena pidennettäisiin myös lääkärien ja hammaslääkäreiden sekä erikoishammaslääkäreiden jatkokäyntien toteutumisen enimmäisaikoja 23 vuotta täyttäneiden osalta. Sääntelyyn tehtäisiin myös eräitä muita tarkennuksia.

Lasten ja alle 23-vuotiaiden nuorten osalta säilytettäisiin kokonaisuudessaan kiirettömän perusterveydenhuollon hoitotakuun nykytila (mukaan lukien 1.11.2024 voimaan tuleva suun terveydenhuollon kolmen kuukauden hoitotakuu).

Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2024 ja ehdotettavat muutokset tulisivat voimaan 1.1.2025.

JHL:N LAUSUNTO

VI. Tiivistelmä lausunnon sisällöstä

JHL ei kannata perusterveydenhuollon avosairaanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyn muuttamista 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen yli 23-vuotiailla eikä perusterveydenhuollon suunterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisajan muuttamista 3 kuukaudesta 6 kuukauteen yli 23-vuotiailla.

JHL kannattaa lasten ja alle 23-vuotiaiden positiivista erityiskohtelua, jolloin heillä säilytettäisiin voimassa oleva tiukempi hoitotakuu. Näemme kuitenkin, että kaikilla tulisi olla oikeus tiukempaan hoitotakuuseen.

Esityksellä tavoitellaan vuodesta 2025 alkaen vähintään 95 miljoonan euron vuosittaisia säästöjä valtion rahoittamassa julkisessa terveydenhuollossa. JHL näkee, että hoitotakuun pidentäminen tosiasiaassa lisää kustannuksia pitkällä tähtäimellä.

Hoitotakuun pidentäminen ei vähennä eikä poista ihmisten palvelujen kokonaistarvetta. Se vain siirtää sairauksien hoitamista myöhemmälle, jolloin sairaudet ehtivät huonontua. Näin myös henkilöstön kuormitus on lopulta suurempaa.

JHL näkee, että hallituksen hakemat julkisen talouden säästöt tulisi tehdä muualta kuin sote-sektorilta, joka on hyvinvointiyhteiskuntamme kivijalka.

JHL näkee säästöjen heikentävän henkilöstön tilannetta, sillä on suuri riski, että säästöt toteutetaan hyvinvointialueilla perusterveydenhuollon henkilöstön määrää vähentämällä ja työoloja heikentämällä. Tämä lisää jäljelle jäävien työtaakkaa entisestään, vähentää perusterveydenhuollon houkuttelevuutta ja aiheuttaa rekrytointivaikeuksia.

Hoitotakuulla on tärkeä tehtävä eri väestöryhmien välisten hoitoon pääsyn erojen kuromisessa sekä painopisteen siirtämisessä perusterveydenhuoltoon. Esitys vesittää näitä.

1 Perusterveydenhuollon avosairaanhoitoa koskevat kysymykset

Liittykö voimassa olevan hoitotakuusääntelyn noudattamiseen perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa haasteita ja jos, niin millaisia? Miten arvioitte tilanteen kehittyvän, jos 23 vuotta täyttäneiden hoitoon pääsyn enimmäisaikojia ei pidennettäisi?

Hyvinvointialueilla on liian vähäiset taloudelliset resurssit toteuttaa lakisääteisiä tehtäviään ja henkilöstö on hyvin kuormittunutta. JHL näkee, että hoitoon pääsyn enimmäisaikoja ei tule pidentää. Jonottaminen hoitoon lisää palveluiden tarvetta sekä siten kustannuksia pitkällä aikavälillä. Tiukemmat hoitotakuut puolestaan toimivat päinvastoin.

Kuinka paljon arvioitte 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitopääsyaikojen pitenevän hoitotakuun keventämisen myötä?

Hoitopääsyaajat eivät pitene tai pitenevät hyvin vähän

Hoitopääsyaajat pitenevät jonkin verran

Hoitopääsyaajat pitenevät merkittävästi X

Vapaamuotoiset kommentit:

Lakimuutos sallisi hoitoon pääsyaikojen merkittävän pitenemisen. Hyvinvointialueilla ei silloin olisi enää samanlaista kannustetta panostaa hoitoon pääsyn aikoihin. Kuitenkin osa alueista haluaa edelleen jatkaa lainsäädäntöä tiukemmalla linjalla. Tämä taas asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan asuinpaikan mukaan.

Miten ehdotettava 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitotakuun keventäminen vaikuttaisi henkilöstötilanteeseen?

Ei vaikutusta tai vain vähäinen vaikutus

Parantaisi henkilöstötilannetta jonkin verran

Parantaisi henkilöstötilannetta merkittävästi

Vapaamuotoiset kommentit:

JHL ihmettelee, miksi lausuntopohjassa on annettu kysymykseen vain neutraaleja tai positiivisia vastausvaihtoehtoja. Sieltä puuttuu kokonaan "heikentää henkilöstön tilannetta" -kohta.

Hallitus kaavailee esityksellä vähintään 95 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtion rahoitukseen julkisessa terveydenhuollossa. Se on ennemminkin riski henkilöstölle, sillä hyvinvointialueet joutunevat kohdentamaan säästöjä henkilöstön määrään ja työoloihin. Se taas muun muassa lisää henkilöstön työtaakkaa entisestään ja aiheuttaa rekrytointivaikeuksia.

Mahdollistaisiko ehdotettava 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitotakuun keventäminen nykyistä paremmin toiminnan suunnittelun hoidon ja palvelujärjestelmän kokonaisuus (ml. hoidon jatkuvuus) huomioiden?

Kyllä

Ei X

Perustelut tälle:

JHL:n on vaikea nähdä, miten vähintään 95 miljoonan euron vuotuinen säästö hyvinvointialueiden rahoituksesta voisi parantaa palvelujärjestelmää.

Onko ehdotettavalla 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitotakuun keventämisellä vaikutuksia muihin terveydenhuollon palveluihin (esim. perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, päivystys, erikoissairaanhoito), millaisia?

JHL näkee, että mikäli ihmiset eivät saa tarvitsemaansa apua perusterveydenhuollossa, he hakevat sitä muualta järjestelmästä ja lisäksi monesti jo pahentuneen ongelmansa kanssa.

Tämä lisää esimerkiksi käyntejä päivystyksessä, erikoissairaanhoidossa ja hankaloittaa kotihoitoa. Näin vaikeudet perustasolla kuormittavat myös työntekijöitä muualla sekä lisäävät yleistä tyytymättömyyttä työntekijöiden keskuudessa järjestelmän toimivuuteen.

II Perusterveydenhuollon suunterveydenhuoltoa koskevat kysymykset

Liittykö voimassa olevan hoitotakuusääntelyn noudattamiseen perusterveydenhuollon suun terveydenhuollossa haasteita ja jos, niin millaisia? Miten arvioitte tilanteen kehittyvän, jos 23 vuotta täyttäneiden hoitoon pääsyn enimmäisaikoja ei pidennettäisi?

Hyvinvointialueilla on liian vähäiset taloudelliset resurssit toteuttaa lakisääteisiä tehtäviään ja henkilöstö on hyvin kuormittunutta. JHL näkee, että hoitoon pääsyn enimmäisaikoja ei tule pidentää. Jonottaminen hoitoon lisää palveluiden tarvetta pahentuneina sairauksina sekä siten kustannuksia pitkällä aikavälillä. Tiukemmat hoitotakuut puolestaan toimivat päinvastoin.

Kuinka paljon arvioitte 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hoitopääsyaikojen pitenevän esitettävän hoitotakuun keventämisen myötä?

Hoitopääsyaajat eivät pitene tai pitenevät hyvin vähän

Hoitopääsyaajat pitenevät jonkin verran

Hoitopääsyaajat pitenevät merkittävästi X

Vapaamuotoiset kommentit:

Lakimuutos sallisi hoitoon pääsyaikojen merkittävän pitenemisen. Hyvinvointialueilla ei silloin olisi enää samanlaista kannustetta panostaa hoitoon pääsyn aikoihin. Kuitenkin osa alueista haluaa edelleen jatkaa lainsäädäntöä tiukemmalla linjalla. Tämä taas asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan asuinpaikan mukaan.

Miten ehdotettava 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hoitotakuun keventäminen vaikuttaisi henkilöstötilanteeseen?

Ei vaikutusta tai vain vähäinen vaikutus

Parantaisi henkilöstötilannetta jonkin verran

Parantaisi henkilöstötilannetta merkittävästi

Vapaamuotoiset kommentit:

JHL ihmettelee, miksi lausuntopohjassa on annettu kysymykseen vain neutraaleja tai positiivisia vastausvaihtoehtoja. Sieltä puuttuu kokonaan "heikentää henkilöstön tilannetta" -kohta.

Hallitus kaavailee esityksellä vähintään 95 miljoonan euron vuosittaista säästöä valtion rahoitukseen julkisessa terveydenhuollossa. Se on ennemminkin riski henkilöstölle, sillä hyvinvointialueet joutunevat kohdentamaan säästöjä henkilöstön määrään ja työoloihin. Se taas muun muassa lisää henkilöstön työtaakkaa entisestään ja aiheuttaa rekrytointivaikeuksia.

Mahdollistaisiko ehdotettava 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hoitotakuun keventäminen nykyistä paremmin toiminnan suunnittelun hoidon ja palvelujärjestelmän kokonaisuus (ml. hoitajaksojen loppuun saattaminen) huomioiden?

Kyllä

Ei X

Perustelut tälle:

JHL:n on vaikea nähdä, miten vähintään 95 miljoonan euron vuotuinen säästö hyvinvointialueiden rahoituksesta voisi parantaa palvelujärjestelmää.

Onko ehdotettavalla 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon hoitotakuun keventämisellä vaikutuksia muihin suun terveydenhuollon palveluihin (esim. päivystys ja erikoissairaanhoido), millaisia?

JHL näkee, että mikäli ihmiset eivät saa tarvitsemaansa apua perusterveydenhuollossa, he hakevat sitä muualta järjestelmästä ja lisäksi monesti jo pahentuneen ongelmansa kanssa.

Tämä lisää esimerkiksi käyntejä päivystyksessä, erikoissairaanhoidossa ja hankaloittaa kotihoitoa. Näin vaikeudet perustasolla kuormittavat myös työntekijöitä muualla sekä lisäävät yleistä tyytymättömyyttä työntekijöiden keskuudessa järjestelmän toimivuuteen.

IV Yleiset ja yhteiset kysymykset

Kannatatteko 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon avosairaanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisajan muuttamista 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen?

Kyllä

Ei X

Perustelut tälle:

JHL ei kannata perusterveydenhuollon avosairaanhoidon kiireettömään hoitoon pääsyn muuttamista 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen yli 23-vuotiailla.

Esityksellä tavoitellaan vuodesta 2025 alkaen vähintään 95 miljoonan euron vuosittaisia säästöjä valtion rahoittamassa julkisessa terveydenhuollossa. JHL näkee, että hoitotakuun pidentäminen vähentää valtion kustannuksia vain juuri tässä hetkessä, mutta lisää niitä kauemmas katsottuna. Tämä siksi, että hoitotakuun pidentäminen ei vähennä eikä poista palvelujen kokonaistarvetta. Se vain siirtää sairauksien hoitamista myöhemmälle.

Jonossa ongelmat lisääntyvät, mikä aiheuttaa lopulta enemmän kustannuksia sairauksien pahentuessa. Ihmisten oireiden ja sairauksien hoito on helpompaa sekä kustannustehokkaampaa, mitä

aikaisemmassa vaiheessa he saavat niihin apua. Näin myös henkilöstön kuormitus on lopulta suurempaa pidemmällä hoitotakuulla, kun ihmisten hoidon tarve on itseasiassa lisääntynyt jonoissa odotellessa.

JHL näkee, että hallituksen hakemat julkisen talouden säästöt tulisi tehdä muualta kuin sote-sektorilta, joka on hyvinvointiyhteiskuntamme kivijalka.

Hallitus perustelee esitystään lisäksi henkilöstövajeella. JHL näkee ennemminkin säästöjen heikentävän henkilöstön tilannetta, sillä on suuri riski, että hallituksen tekemät säästöt toteutetaan hyvinvointialueilla perusterveydenhuollon henkilöstön määrää vähentämällä. Tämä lisää jäljelle jäävien työtaakkaa entisestään, vähentää perusterveydenhuollon houkuttelevuutta ja aiheuttaa rekrytointivaikeuksia.

Olemme JHL:ssa hyvin huolissamme sosiaali ja terveydenhuollon henkilöstön jaksamisesta ja hyvinvoinnista. Teetimme henkilöstöpulan ratkaisuja etsivän kyselyn jäsenistöllemme, johon saimme lähes 3600 vastausta. Riittävät henkilöressit, arvostus, palkkaus sekä paremmat kuulemis- ja vaikutusmahdollisuudet toistuvat keskeisimpinä henkilöstöpulan ratkaisukeinoina kyselyn jokaisella ammattialalla, kaikissa ikäryhmissä sekä yhteistoiminta-alueilla. Lue lisää: <https://www.jhl.fi/tietoa-jhlsta/vaikuttaminen/sosiaali-ja-terveyspolitiikka/#henkilostopula>

Hoitotakuulla on myös tärkeä tehtävä eri väestöryhmien välisten hoitoon pääsyn erojen kuromisessa. Tällä hetkellä työtä tekevä väestö pääsee parhaimmillaan työterveyshuoltoon saman päivän aikana, kun julkisella puolella odotusajat ovat moninkertaiset. Esimerkiksi työttömien terveydenhuolto on julkisen terveydenhuollon järjestämisvastuulla. Mikäli he eivät saa riittävästi ja ajoissa hoitoa, vaikuttaa se heidän työkykynsä ja siten mahdollisuuksiinsa osallistua ja päästä työmarkkinoille.

Sote-uudistuksella ja hoitotakuun kiristämällä oli tarkoitus siirtää palvelujen painopistettä nimenomaan perusterveydenhuoltoon. Esitys vesittää tätä tavoitetta.

Kannatatteko 23 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon suunterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisajan muuttamista 3 kuukaudesta (nykyisin 4 kuukautta ja 1.11.2024 alkaen 3 kuukautta) 6 kuukauteen?

Kyllä

Ei X

Perustelut tälle:

Katso ystävällisesti edellinen vastaus.

Esityksen mukaan lapsilla ja alle 23-vuotiaalla nuorilla säilytettäisiin voimassa oleva hoitotakuu (ml. 1.11.2024 voimaantuleva suun terveydenhuollon 3 kuukauden hoitotakuu) kokonaisuudessaan, vaikka tätä vanhempien hoitotakuuta kevennetään. Tämä tarkoittaisi, että alle 23-vuotiailla olisi oikeus päästä hoitoon kiireettömässä perusterveydenhuollossa nopeammin kuin tätä vanhemmilla. Pidätekö esitettävää lasten ja alle 23-vuotiaiden nuorten positiivista erityiskohtelua perusteltuna?

Kyllä X

Ei

Perustelut tälle:

JHL pitää positiivista erityiskohtelua perusteltuna, joskin toivoo kaikille nopeampaa hoitoon pääsyä.

Lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja tarvitsevat erityistä tukea terveeseen kasvuun. Ikärajan ikää tulee kuitenkin muuttaa niin, ettei se aseta nuoria opiskelijoita iän mukaan eriarvoiseen asemaan keskenään.

Lisätietoja:

Miranna Seppälä, erityisasiantuntija JHL, miranna.seppala@jhl.fi, p. 050 444 9767

JHL:n puheenjohtaja, Håkan Ekström

